

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

35. szám.

VI. Évtolyam.

*
Elegáns angol nyári-
öltönyök 18 forinttól feljebb
besszereshetők

Deutsch F. Károly

férfissabónál
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körut 6. sz.

A beteg főherczeg.

Folyékony Glycerin-Crème

KIELHAUSER-től Grácban.

A folyékony glycerin-crème sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét föntartják. Övszer a levegő, szél és nap befolyása ellen, eltávolítja a szeplőt, napsütést, májfoltot és minden hasonló arcztisztatlanságot. Egy üveg ára 1 fnt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan,

glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt és a finom pipereszappan minden kívánt előnyeivel bír. Darabja kék papírban 35 kr.

Parizsi hölgypor a bőrnek leggyengédebb fehér színt adja és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr. fehér, rózsaszín és sárga (Rachel).

Kézmosó-por mandula-szappan és spermacetből készítve, a legártatlanság arc- és kézbőrtisztító szer. Egy doboz ára 50 kr. Rouge végélt kitarító arcpirosító szer nappalra és estére. Ára 50 kr.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12. sz.
Hamisított hölgyportól és glycerin-crémétől óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, amelynek dobozán, valamint használati utasításán a mellékelt védjegy van.

Luser L.-féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és a talp, valamint sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatáért jót állás vállaltatik.

Központi szétküldési raktár:

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig darabon kint 60 krajczárért. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.

SCHWENK L.,
gyógyszerész,
Meidling-Bécs.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjeggyel és aláírásával el van látva, azért is erre ügyelni kell.

Gyógyszertárakban vásárlandó.

FÓRAKTÁR:

Budapest, Király-utca 12. TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza.

„PANNONIA“

SZÁLLODA

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

A nemzeti színház mellett.

ARANYOSI MIKSA

nyilvános polgári és kereskedelmi iskolája

BUDAPESTEN,

V., Nagykorona-utca 13. szám.

Az intézet áll négy polg. iskola és három kereskedelmi osztályból; ez utóbbiak egyenrangúak a kereskedelmi akadémiák osztályaival.

Bizonyítványok államérvényesek. Egyéves önkényességi jog.

Az intézet internatussal van összekötve. Előjegyzés a szünet alatt is. Részletes programot készséggel küld

az igazgatóság.

Legjobb asztali- és öditő-ital, kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégehajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Főraktár MATTONI és WILLE-nél Budapesten.

Képes árjegyzék: a) harmokákról; b) mechanikai zeneművekről és zenélő-disztaryokról; c) minden egyéb hangszerekről, hangszerekkelékekről és hurok-ról külön kiadásokban ingyen és bérmentve küldetik.

Sternberg Ármán és Testvére
és. és kir. szab.
HANGSZER-IPAR
Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. sz.
Javítások pontosan teljesítetnek.

MÉGBEJEL MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— Budapest, Szeptember hó 1. —

Krónika.

Embervadak.

— aug. 30.

Egy vérző holttest fölött indult meg ismét a vetélkedő bölcsekedés, fölkaparva újból mindazokat a kérdéseket, melyek a becsület, a morál, a társadalom, az öngyilkosság s isten tudja még micsoda fogalmakhoz fűződnek.

Visszasirom azt az időt, midőn az ilyen esetek engem is a bölcsekedés mezejére csábítottak, száz kötetek tanúsága és husz éves emberszeretemben hevülő szív sugalmazása alapján ki tudtam sütni, hogy a társadalom oka minden bajnak s kár minden emberért, aki főbelövi magát. Minden egyes eset társadalmi törvény levezetésére csábított és ebben a törvényben hittem, míg egy másik esetben annak ellenkezőjét nem hirdettem mély meggyőződéssel. Visszaemlékezve erre is, arra is, közömbös szívvel és lusta agygyal úgy találom, hogy mindenkor igazam volt s hogy az ilyen igazságok nem érnek semmit.

Nem tudok a bukoti gentry-gavallér kadaverén egyet rugni: die Sonne bringt es an den Tag és addig megy a korsó a kutra, míg el nem török. Szegénynek eltört a korsaja, hajtsák cserepeit azok a fejéhez, akik kezét szorították vele s együtt költötték a pénzt, melynek szerzése odiuma most egyedül ő rá hárul. Nem imponál nekem az élő gavallér kiváló becsületessége sem, aki nem röstelli a fáradságot, hogy vadászatra menjen becsületfosztó adatokra, megszabadulni akarván kézzorításoktól, melyeknek nyoma marad a svédkeztűn. És nem tudok a kaszinói becsület félszeg ódiságán méltatlankodni és az új időknek új konvencziókat reklamálni. Nem hiszek az új időben sem, nem a reklamációkban, nem abban, hogy van a földön igazság, sem abban, hogy van a földön igazságtalanság.

Az összes morális fogalmak között van egy, melynek talán van reális tartalma: az élni akarás. Ebből a fogalomból legalább meg tudom érteni, miért járt Jakabffy Tódor a nemzeti kaszinóba s miért lötte magát föbe, mikor onnan kizárták. Meg tudom érteni, miért maradhatott meg ott, amíg kedvezett neki a kártyajárás s miért dobták ki, mikor a korcsmáros nem akart neki többé hitelezni. Megértem, hogy miért filozofál oly lucidus higgadt-

sággal Trast gróf, a kávékirály s miért imponál ez a filozófia minden kávépörkölőnek.

Az emberélet mai alakulásában élni muszáj és dolgozni kell. Az emberiség többsége a maga megegyező életfentartó képességei után alkotta meg a munkán élő társadalmat s morállá emelte a maga intézményét. Helyes is, jogos is és a legjobb, ami képzelhető. Ám vannak emberek — szám szerint elenyésző kisebbség, különös ubiquitásuk után azonban százszor annyinak látszók — akiknek épen nincs meg a munkaképessége, de élniök mégis csak muszáj. Ezek az emberek, ha előkelően születtek s mindig van pénzük: arisztokraták, ha meg van a születés s eluszott a vagyon: szerencselovagok, ha polgári vérből valók: svindlerok s ha plebejusok: akasztófavirágok.

Ha ezeket, a belső természetüknél fogva teljesen azonos és csak társadalmi formájukban különböző speciesteket a becsület fogalma szerint osztályozni akarnám, akkor a legtisztességesebb fajtájú az akasztófavirág. Minden rendőr ismeri őket, a nagy emberrengetegben ismert mivoltukban barangolnak, hajszolja őket a többség hatalma, odukba rejtőzködnek, ha megmenekülnek s kiállják büntetésüket, ha rajta vesztenek. A becsületes emberek osztályával szemben ők képviselik a becstelenségét, tudatában vannak külön voltuknak s természetesnek találják, hogy ők az emberéletnek vadjai, akikre vadásznak, mint a farkasra, de pusztíthatnak is, mint a farkasok. A munkás morál arra inti, hogy dolgozzanak, de ép oly hasztalanul, mint arra, hogy ne éljenek.

A többi odasimul annak az osztálynak külső erkölcsiéhez, melynek a szabója csinálja nekik a kabátot. A mezei nyul lehasal, lelapult fülekkel s színe egybeolvad a rögével. Így vegyül a munkátlan polgárember és szegény arisztokrata is a neki megfelelő társadalomba, kinosan, görcsösen ragaszkodva annak erkölcsi színéhez. Tudja jól, ha leválik tőle, rögtön felismerik s vadásznak rá, azért nem mozdul el onnan. Ha Jakabffy Tódor két esztendővel ezelőtt belép a VI—VII. kerületi klubba, onnan valószínűleg rövidesen kiballotirozták volna, de a nemzeti kaszinóban megmaradhatott e hétig. Ami itt tartotta: vakmerő könnyelműsége, merész vállalkozása, uri léhasága, és kitűnő vivó meg lövő képessége, az a terézvárosi kaszinóban a nyakát szegte volna, mert ott az ilyen embereket krakélsággal vádolják. De a nemzeti kaszinóban megélhetett, mert az arisztokrata külső megjelenésével rendelkezett.

S ime, tegnap csuktak el egy polgári embert, nem

a terézvárosi, hanem a belvárosi társas-élet köréből valót. Ez is az embervadak közül való, aki viszont az ő környezetének a színeit viselte. Nagy hazafi volt, a Hentzy szobor esküdt ellensége, a Jog védője és a véderőtörvénynek, mely a magyar ifjakat sanyargatja, elkeseredett támadója. A Szikszay-ban ebédelt, a zsidókat szidta, a rendőrséget gúnyolta és Kossuth Lajos halálakor fekete zászlót követelt a nemzeti színház homlokzatára. Mondják, hogy rendkívül tehetséges ember, kitűnően végezte jogi tanulmányait, de dolgozni nem tud. Isten a tudója, hogy a Berecz Antal pénzén kívül még honnan pénzelt, de nem is ez a fő. Dologtalanságát leplezni tudta azzal, hogy riktóan fitogtatta az ő környezete erkölcsi tulajdonságait s bár régóta tudják róla, hogy valami hiba van az ő életében, senkinek sem jutott eszébe a nagy hazafit orgazdának nevezni.

S különös, míg a filozóf közvélemény a Jakabffy Tódor temetésekor revolver helyett Amerikába való kívándorlást tartott volna czélszerűnek, addig dr. Takács Zoltán urtól zokon veszik, hogy körömszakadtáig tagad s vallomás után fegyházba megy. A Takács Zoltán bukásánál hiányát érzi a durranó záróakkordnak, míg amott szidják a kaszinót, hogy halálos ítélet hozására van lelke és hatalma. Pedig ha igaz, amivel az öngyilkos gavallért vádolják, ő is csak olyan gonosztevő volt, mint polgári pendantja, följelentés esetén őt is csak becsukják s elítélik annyi a mennyi esztendőre. Ebben a disztinkcióban megint csak az osztály önzése működik: azt nem bánják, ha arisztokratát csuknak el, de hogy az ő polgártársuk nem hal inkább meg, semhogy rájok a börtön infamiáját hozza, ez nem szép tőle.

Filozófáljak tovább? Kifejtsem e, hogy Jakabffy Tódornak meg kellett halnia, mert csak a kaszinói becsületből tudott élni? Hogy nem az uri élet szeretete, de a munkás életre teljes képtelensége vitte őt korai sirba, hogy henyesége sokkal nagyobb gyötrellemmel, sorvasztóbb izgalmakkal és fáradságosabb hajszával járt, mint a leghajszoltabb munkás élet, de ehhez alkalmas volt, ahhoz meg nem? S viszont a Takács Zoltánok bátran ülhetik le a rájuk mért börtönasztendőket, mert onnan kiszabadulva, polgárabb igényeikkel, alkalmazkodóbb természetükkal bizonyosan találnak újból maguknak kört, melynek szemfényvesztő becsületéből uri módon megélhetnek?

Bocsánat az eddigi nagyképszerűségért. Egy perczig sem ragaszkodom mondottaimhoz. Csak azt hiszem, hogy a munka nem erény, hanem szerencse s a becsület-rendjel, mely gyanussá teszi azt, aki gomblyukában viseli. Aki dolgozni tud, ne lopjon, s aki lop, az ügyeljen a rendőrségre s ne a filozófusok morális aximájára.

Ha ez a felfogás nem tetszik, szívesen vonom vissza.

Semper.

Az élet aranymosás. Odaülsz a finom szitával a rohanó vízhez, az keresztül szűrődik rajta, magával sodorva sok port és kavicsot s kiválogatva néhány csillogó aranyszemet. Ez a néhány csillogó arany szem az élet. A többi csak idő.

Kóbor Tamás.

Könyek.

*Azok a könyvek sohase fáznak,
Melyeket ejtünk,
A siratástól, könyhullatástól
Tisztul a lelkiünk.*

*De fáj a köny, mely perzseli pillád
S égeti torkod: —
Mikor egy benső, lelki parancsszó
Tiltja zokognod.*

Makai Emil.

Lady Robinson.

Irta: MALONYAY DEZSŐ.

I.

Neuilly környékén olcsóbbak a lakások, majdnem olyan olcsók, mint a képek. Ott lakik néhány év óta egy festő barátunk: — Douglas Robinson, az angol kolóniából. Ő a legerősebb köztünk, hárman se tudjuk behajlítani a karját s birkózás közben úgy ráz le magáról bennünket, mint a legyeket.

Egy csinos és takarékos lengyel leányt vett el feleségül, egész komolyan.

A leány tanítónő akart lenni; otthon, Gneznoban nem igen volt, aki marassza, egy kis pénzzel eljött hát Párizsba, hogy itt valami hasznavehető diplomát szerezzen magának. Azt hitte, könnyen megy az ilyesmi. Nehezen ment biz az, a pénze hamar fogyott, pedig enni se igen ért rá a sok iskolától; egyik előadásról futott a másikra, csak úgy közben reggelizett, a zsebéből, hol a Collège folyosóján, hol a Sorbonneban a nagy lépcső mögött. Nem lehet bizonyosan tudni, mire jutott volna, ha végre elfogy a pénze; pedig ugyis elfogyott volna. Talán model lett volna belőle, talán más, attól függ ez, hogy bírja az ember a koplalást és hogy mennyi a szerencséje. Ő gyakran mondta, hogy valószínűleg a Szajnába ugrott volna, de azt nem lehet így meghatározni.

Szerencsére megismerkedett a mi muszka impresszionistáinkkal: — Stépánnal, aki keveset füst, de sokat okoskodik és délutánonként szorgalmasan járja a collégebeli előadásokat.

Stépán összehozta a leányt Robinsonnal és addig értekezett nekik a társadalmi boldogságról, míg végre a leány bevallotta, hogy nem tudja mit csináljon, mert nem sokára egészen elfogy a pénze.

Az angol ekkor elvette feleségül.

Stépán is említette néha, hogy szereti, — de ő nem mert megnősülni biztos jövedelem nélkül.

Az angol is szerette, de meg is esküdtek. A műteremben ki volt akasztva róla, rá mába foglalva, a hivatalos irás: — a XI. kerület pecsétjével ellátott szabályszerű házassági bizonyítvány, nehogy valami tekergő piktor modelnek nézze és megcsipkedje az asszonyt.

Mi respektáltuk az esetet. Illedelmesen kezét csókolunk neki, mikor jöttünk, meg mikor elmentünk és lady Robinsonnak hívtuk akár toaletteben volt, akár csak úgy, a hogyan modelt állt vagy főzött az urának. Ha pedig néha, mikor nagyon szép volt, valamelyikünk mégis meg akarta csókolni, — ő kurtán nyakon teremtette az illetőt s az aztán hiába panaszkodott. Robinson is helyeselte az eljárást és ünnepélyesen elvállalta érte a felelősséget, mondván:

— Amit lady Robinson tesz, az jól van téve!

Hisz mindenki láthatja a bizonyítványt a falon, hát ne tessék hazardirozni!

A bizonyítványt azonban összefirkálták a vendégek, hogy: »Svindli«... »Nem hiszem«... »Én se«... »Én se«... Az egyik keresztet rajzolt rá, két papucs fölé, a másik meg odarajzolta Robinsont — házasság előtt, kaczkiasan kunkorodó bajusszal, égnek meredő üstökét huzza fölé a Múzsá; — és a házasság után, csurgóra álló bajusszal, amint három angol turista tarokkozik a kopasz fején, éppen a pagájt csipik el. A muszka a rá-mára ragasztotta véleményét: »Nem gilt.« Robinson keresztül irta kék plajbásszal: »De gilt.«

II.

Az estéket rendszeresen ott töltöttük.

Lady Robinson néha ebédre is meghívott bennünket. Olyankor ki-ki hozott valamit az ebédhez. Stépán pompásan értett a husvásárláshoz, nagyszerű darab marhahusokat hozott s egész regényt tudott mellé, hogy hol látta meg, hogyan alkudott rá és mennyi sok jó nyomtatékot szónokolt ki az aljas tőkét képviselő mézáróstól.

A husz a lady sütötte meg, ott a műterem kandallójában egy rostélyon, mert a konyhában bajosabb lett volna tüzet rakni és a sparherd is füstölt; így mi is segíthettünk, a konyhában úgy se fértünk volna.

Braovny süteményt hozott, meg czukros gesztenyét a ladynek és sajtot meg téát az uraknak. Én egy kis bort vittem, meg dohányt.

Kése kellett legyen mindenkinek, a mult karácsonykor pedig aláírások útján vettünk sok tányért és sok poharat.

Ebéd után lady Robinson ült a legkényelmesebb székre, egy vesszőből fonott kosárszékre, melyet a téli kabátjainkkal párnáztunk ki neki, — mi meg köréje telepedtünk. A lámpa nem sokat világított, de a kandallóból kellemes, lágy parázsfény áradt reánk.

A lady csinálta a cigarettákat nekünk. Ugy szerettem nézni előkelő, formás kezeit, amint finoman papirosba göngyölt a dohányt. Alig ért hozzá, mégis a lehető legharmonikusabban simult egybe a cigarettá.

E közben beszélgettünk.

A lady szentül meg volt róla győződve, hogy egyszer lesz még majd nekünk is hotelünk és ott csupa keleti szőnyegek lesznek a műteremben, nem pedig olyan rongyos gyékények mint itt.

— Majd meglássák!... Csak nem kell kétségbe esni!... Most minden piktornak czudarul megy a dolga, akinek van, az is kénytelen eladni a palotáját. Ugy-e?

A muszkánk azonnal tudott egy elméletet erre is:

— E korszak festőinek sanyaru helyzetét a következő alapokok igazolják: először is nincs pénz. Nekem még van két frankom és negyvenöt centimes-om, de ezenkívül nem tudom, mennyi létezik a világon. Továbbá: Angliában a bányászstrájkok miatt nem jut képre pénz. Harmadszor: Amerikában beteg az ezüst. Vegyük ezek mellé tekintetbe a társadalmi viszonyok zilált állapotát és ismerjük be, hogy a jelen nemzedék érdeklődése teljes joggal fordult el a művészi kérdésektől akkor, a midőn az emberiség legprimitívebb jogai nyílt sebekként...

A vén Braovny állandóan visszaemlékezett a régi szép időkre, a hatvanas évekre.

— Tudja fene, akkoriban volt pénz elég! Csak ugy hajigáltuk ki a képereskedőket, tyukocskáim!... Kidobtuk az ajtón, visszajöttek a gazemberek az ablakon. Becsületesemre, alig volt aláföstve a vászon, már ott kuncsorogtak az ember nyakán. Rendszeren két milliót kértünk egy tájképert; ha ember is volt rajta, akkor hármát. A zsidó

nem akart husz-harmincz ezernél többet adni, de amint alkudni kezdett, menten kidobattuk. Hát nem visszajött?!... Hogy lerázzuk őket, ígért nekik az ember valamit, de csak ha előre kiszurkolták. Abban az időben vettem azt a fekete kabátot is, amiben a lakodalmat tartottátok.

Robinson a Braovny fekete kabátjában vezette oltár elé a ladyt s mi is azt szoktuk volt fölvenni, ha valami parádéra kellett menni.

Biz az jó világ lehetett! Rengeteg sok vásznat pingáltak akkor tele. Ha ma azt mind kiszabnák, talán jutna belőle ing mindenkinek, akinek nincs.

Robinson röviden formulázta az eredményt:

— Nem kell ma kép a kutyának se.

Ennél többet ő nem is igen beszélt.

Ha tulságosan hangulatban volt, akkor egy nagyot kiáltott: — holláh!... És birkóztunk. A lady olyankor fölállt az asztalra, hogy több hely legyen.

Kifáradva, ismét visszatelepedtünk a lady széke köré.

— Mit csinálnánk, ha most egy millió frankunk volna?...

— Mondjuk: három! — ajánlotta harsányan Braovny.

Ezen eltanakodtunk.

Lady Robinson először is kifizette volna a házbért, mert már ugyis nemsokára baj lesz miatta, — azután kifizette volna a festékereskedőt, mert az is nyugtalanodik, — azután kiváltottuk volna azt, ami a zálogházban van. Azután... Azután becsületesen elosztokodtunk volna. Mert természetesen, a millió —

— Három! Három!! — makacskodott a telhetetlen Braovny.

Szóval a milliók fölött a lady rendelkezett.

Vettünk volna pompás házat, egyet nyárra, egyet télre, — külön-külön műterme lett volna benne mindenkünknek, gondosan berendeztük a társalgót, az ebédlőt, a billiárd szobát, — kocsit is tartottunk, de nyáron yachtot, mert Braovny becsületszavát adta, hogy ő nagyszerűen tud a yachtal bánni, senki se féljen, ha ő ott van!...

Stépán egy ember-koncertet akart magának berendezni jellemekből, — hogy ő különböző jellemeket gyűjt majd maga köré, mérget, jókedvűt, flegmatikusát, idealistát, cinikust és mindeniket a saját-saját hangulatához mért környezetben tartja. Egyszer az egyikkel fog társalogni, máskor meg a másikkal, néha meg majd összeszereszi őket olyan skálában, a milyet épen élvezni óhajt.

De ezt leszavaztuk, mert erre nem lett volna elég a pénzünk. Braovny különben biztatta Stépánt, hogy majd Charentonban ugyis lesz neki ilyen koncertje jutányosabban.

III.

Mit is kellett volna csinálni, hogy azt a néhány milliót összeretemsük?!...

A dolog sürgős volt s már minden hur szakadt. Robinson hasztalan futkosott pénz után, mi is eladogattuk apránként minden eladhatót, a Braovny fekete kabátja is eluszott. Stépán portrait után szaladgált, folyton biztatott bennünket, hogy lesz, hogy már holnapra egész bizonyosan reményli, — de az ő elvtársai nem egykönnyen bocsátkoztak ilyen könnyelműségbe, egyik se rendelt portrait.

Lady Robinson addig-addig biztatott bennünket, míg végre ő maga esett legjobban kétségbe.

A conciérge megmondta ugyanis neki a háziur utolsó üzenetét: — hogy szombatra tessék kihurczolkodni, elvihetik a motyóikat is, csak pusztuljanak!

— A nagylelkű háziur!... Egy hétre való házbért se tudott volna kiárulni a Robinsonék czók-mókjából,

Robinson föltette magában, hogy agyon üti ezért a háziurat, de az egyelőre úgy se vezetett volna célhoz. Hanem lady nagyon a lelkére vette.

Hiába biztattuk, hogy nem baj, majd csak ellesszünk valahogyan, a míg megkerülnek a milliók, hogy majd keresünk más lakást, hisz van még elég hatodik emelet Párisban!... Hogy végre is, egyelőre jőjenek mi hozzánk... Hogyan is csináljuk csak?... Mert az igaz, hogy a mi házmestereink csufszájúak s házas embert bajosan szívelnek meg hosszasan vendégnek, hanem jőjön Robinson Stépánhoz, a lady meg...

Braovny azt mondta, hogy ő a legvénebb, hát menjen a lady majd ő hozzá, a míg változnak a viszonyok. Így egészen jó lesz!

De a lady mégis kétségbeesett s mikor Robinson nem volt otthon, sirva mondogatta nekünk, hogy ő úgy is tudja, tudja ő jól, hogy ugyanis csak ő az oka minden nyomoruságnak itten.

— Ha engem nem vett volna el, most szabad volna, — zokogta szegényke. — Egy férfi, ha maga van, sokkal könnyebben boldogul. De elvett engem, mert sajnált... Ő nem mondja, de azért tudom én jól!...

Braovny rátámadt, hogy minek beszél ilyen számárságokat! Hát azt hiszi, hogy a festők is úgy nőülnek, mint a grófok?!...

Én ma se tudom, miért hívatkozott akkor Braovny a grófokra. De ő mindig ilyen nagyokat szeretett mondani.

A lady azt állította, hogy Robinsonnak ő vágta el a karrierjét, mert azelőtt az angol hölgyismerősei fölkeresték a műtermét és csináltattak nála képeket, de most bezzeg nem jönnek. Azok is csak ő miatta nem jönnek!

— Az akkor volt! bizonyította Stépán. — Akkor még nem volt úgy elmérgesedve Angliában a bányakérdés.

Hiába vigasztaltuk a kis ladyt. Ő jobban akart tudni mindent és kimondta, hogy ő hálás akar lenni, hogy most ő rajta a sor, hogy ő köszöni, a mit ő érette tettünk, de most ő rajta a sor!

Hagyjunk ő néki békét!

És kiment a konyhába sirni.

IV.

Pénteken reggel lélekszakadva futott hozzám Stépán, hogy menjünk hamar, keressük meg lady Robinsont, mert elment hazulról és egy levelet hagyott Robinsonnak, hogy legyen nagyon boldog és áldja meg az Isten azért, a mit mi ő vele tettünk...

Hasztalan kerestük.

A rendőrségen is voltunk. Braovny ötven ezer frankot ígért a rendőröknek, ha megtalálják a kis ladyt, de nem találták meg.

Este visszakerültünk a műterembe. Ott voltunk együtt, mindnyájan és vártuk, hogy majd talán magától hazajön a mi kis ladynk. Stépán folyton az ablaknál állt és kinézett, pedig ott csak a háztetőket lehetett látni. Azt gondolta, hogy úgy nem vesszük észre, hogy sir.

A házassági bizonyítvány ott lógott a rendes helyén, a falon. Robinson hallgatva ült az ajtó mellett, mi is hallgattunk.

Éjfél felé újra elindultunk, csak mentünk az utcákon, szóltanul, konokul azt remélve, hogy hátha egyik sarkon elének kerül...

Stépán kezdett el okoskodni, hogy most már mit csinálunk?...

Erre Robinsonból is kitört a keserűség. Azt mondta, hogy — legjobb lesz, ha felköti magát! És zokogott. A rengeteg házak közönyösen itták be a hangját, egy ablakból se tekintett ki senki, nem felelt neki sehonnas senki.

Azután mentünk, mentünk, kerestük egész éjjel, végig a Szajna-parton, minden hidon.

V.

Mentünk, mentünk, kerestük lady Robinsont egész éjjel, végig a Szajna-parton, minden hidon.

Azután újra neki indultunk az utcáknak, egyikből ki, a másikba be, szóltanul, azt remélve, hogy hátha egyik sarkon elének kerül.

Isten tudja, hol jártunk.

Fáradtan kullogtunk egymás mögött, hol az egyik maradt el, hol a másik. Egy-egy lámpa alatt bevártuk egymást és czammogtunk tovább. Stépán vezetett, Braovny jött leghátul. Egy hosszú, szűk utcában, a tulsó oldalon, négy ember suhant utánunk nesztelenül: — az árnyékaink. Stépán megállt, bevárt bennünket s önkénytelenül egymás karjába kapaszkodtunk abban az utcában. Ekkor az árnyak is összefolytak s egy terhes, fekete felhő uszott utánunk a falon. Már vagy két óra hossza nem beszélünk, de ez olyan hangulatos volt, hogy mindnyájunkban megmozdult a művészi érzék: — milyen jó képet lehetne csinálni belőle!... Ez a szűk, mereven a fekete távlatba vezető utca, — két, három kékes-sárga gázláng, — és a négy lődörgő ember után kuszó árnyak...

— Három színnel meg lehetne csinálni, — mondta Robinson.

Megálltunk és hosszasan néztük.

Stépán persze kardoskodott, hogy neki már volt ilyenforma ideája.

Lassankint virradni kezdett, a falusiak hosszú sorban vonultak kétkerékű zöldséges kocsijaikon a Halle-ok felé; fehér zubbnyos kőművesek jöttek le a Montmartre felől, lépéseik visszhangosan kopogtak a reggeli szűz csöndben. Kissé fáztunk, de mintha az olvadó éjszakába veszett volna az izgatottságunk, olyan furcsának találtam azt, hogy mi most itt kódorgunk... Ah, igen! Lady Robinsont keressük, hova is mehetett?...

Milyen különös, tompa színek vannak a reggelben!

Stépán makacsul vitatta, hogy csupa fehérrel kell ezt dolgozni, rajz nélkül, csak tónusokkal.

Már most a színek vezettek bennünket, azok után mentünk a Szajna felé. Ott kezdett melegedni a láthatár s az ég.

A neullyi-i hid előtt egy buvette már nyitva volt. Elhaladtunk előtte, de Braovny hevesen utánunk kiáltott, hogy — álljunk meg!

Megdöbbenve fordultunk vissza.

Komóran állott a korcsmaajtó előtt az öreg és így szólt Stépánhoz:

— Te Stépán!

Stépán azonnal megértette őt, búsan intett neki, hogy — nincs, nincs!

Arra Braovny én rám nézett, még szigorubb szemekkel, de nekem sem volt pénzem. Robinsont nem is kérdezte, azzal tisztában volt.

— Akkor hát gyerünk.

A hidon voltunk s akkor gyult ki Párizs mögött az ég. Abban a pillanatban megálltunk mind a négyen egyszerre. Csodálatos színeket láttunk és feléjük nyultunk, hogy megfogjuk.

— Nézzétek!... Everard Dismal! — kiáltott Robinson.

Csakugyan az örült Everard Dismalnak a palettáján volt utolsó napjaiban ilyen színorgia: — le akarta fösteni az Istent...

Hamvaskék párák közt rezegtek a házak, fölöttünk tömör fehér felhők gomolyogtak az izzó égen és habokba olvadt paraszat sodort a hid alá a Szajna. Mögöttünk makulátlan azurba simult a láthatár.

Sokáig álltunk ott.

Stépán is szóltanul csodálta ezt a megfösthetetlen képet.

Azután elhatároztuk, hogy nálam alszunk. Braovny, — amint fölcusdott művészi mámorából, — jól emlékezett, hogy nálam még kell valahol lenni néhány csöpp cognacnak.

VI.

Aludtunk estig, mintha részekek lettünk volna.

Ki-ki oda feküdt, ahol helyet kapott. Mikor fölébredtem, Stépán még hortyogott a diván alatt.

Braovny összeszedelőzködött és elment, hogy pénz után nézzen, meg a rendőrségre.

Biz azok ott a rendőrségen, daczára az ígért ötven-ezer franknak, nem találták meg a ladyt, azt mondták, hogy majd előkerül ugys.

Másnap még egyszer, utoljára, elmentünk Neuillybe, a Robinson lakására. Olyan szomorúság volt ott, minden csak azt mondta, hogy a kis lady elment és talán igazán meg is halt.

Hamarosan összehajtottuk a holmikat és áthurcolkodtunk özvegyen maradt barátunkkal Stépánhoz. A házassági bizonyítványt fölakasztottuk a falra, a lady kosárszékét a kandalló elé állítottuk és vártuk, hogy egyszer csak előkerül az asszonyunk valahonnan. Braovny becsületszavát adta Robinsonnak, hogy ő megtalálja a ladyt. En nem tudom, mikor kereshette, mert hiszen mindig együtt voltunk, de azért jól esett mindnyájunknak, hogy ezt ilyen határozottan megígérte. Robinson eleinte kért bennünket, hogy soha ne hagyjuk őt egyedül, mert ő ugys valószerűleg fölakasztja magát... Ilyenkor Stépán megilletődve beszélt neki az erkölcsi kötelességekről, a törhetetlen férfiaságról, a fölkennt, szent művészetéről, Stépán az ilyesmikről is nagyon szépen tudott beszélni.

Apránkint beleszoktunk a szomorúságba. Néha akadt egy kis pénzünk, olyankor busultunk egyet lady Robinson emlékére. Braovny az volt az elve, hogy csak a milliomosok busulhatnak tisztességesen.

Robinson egyszer koczkáztatta azt a kérdést, hogy jó, jó, — de hát miből él, ha él?...

Letorkolta őt Braovny azonnal, hogy miféle bourgeois-kérdések ezek?! Stépán pedig fölugrott és a nő helyzetéről a történelemben és a mai társadalomban: pszichológiai alapon számította ki, hogy a lady azonban mégis vissza fog jönni.

— Mert tekintsük, — mondá, hüvelykujján jelezve a logikus rendben az első tételt, — tekintsük először a női jellemet általában. Másodszor vegyük az öröklött faji tulajdonokat. Tudjuk mindnyájan, hogy ő, származását tekintve, lengyel; nemeslelkű lény ugyan, mint azt lesújtó távozása igazolja, de szertelenül engedékeny; kész makacsul szembeszállni az élet viharával, miként azt Párizsba érkezése elvitázhatatlanul bizonyítja, de a mai banális társadalom kiragadott minden fegyvert a küzdő nő kezéből, galádul nyugőzte le minden lehetséges ellenálló képességét, törvényekkel statuálja az emberkereskedést, adóvet a szerelemre s ipartörvényeiben koncedálja... Gyalázat, uraim! Gyalázat ez!!... de ő él, lelke föl fog lázadni átkos sorsa ellen és meglássátok, visszajön hozzánk a családi tűzhely szentélyébe.

Robinson azonban nem győzte várni, a képeit nem akarta megvenni senki. Néha mondta, hogy talán otthon, Angliában inkább akadna az ismerősei révén néhány portra. Elhatározta, hogy hazamegy szerencsét próbálni. Stépán megígérte neki, hogy azonnal táviratozik, amint megkerül a lady. Braovny följegyezte az angliai címét, kikísértük a vasutra s ott az indóházban jutott eszünkbe, hogy hátha éppen Angliában akad rá a feleségére. No akkor hát ő fog nekünk táviratozni. Braovny a perronon figyelmeztette, hogy egy kis pénzt is küldhetne, ha lesz neki, mert mi is küldünk, ha nekünk lesz.

Igy váltunk el.

Ebben a borus hangulatban elhatároztuk, hogy már most mi is komolyan dolgozni fogunk. Braovnynek rengeteg sok sujtje volt. — Stépán a Chambraldnak akart illusztrációkat csinálni nappal, esténként pedig írni fog a modern impresszionista festészet műfilozófiájáról. A felosztást nagy vonásokban megcsinálta azalatt, amíg az indóházból hazasétáltunk. Három kötetet tervezett, a művészeti, etikai és társadalmi szempontokat csoportosítva külön-külön kötetekbe. — Én azt a bizonyos reggelt szerettem volna megpróbálni, de Braovny lebeszélte róla, mert hogy a hangulatképeket pláne nem veszik, inkább fössek salon-genreket.

VII.

Egy este együtt ültünk Stépánnal, Braovny mesélte, hogy két hosszú némettel ismerkedett meg.

— Folyton a nyakamon lógnak. Szeretnének kiállítani a tavaszkor a Champs de Mars-on; valami lapos, marha-csendéleten kinlódnak. Azt hiszik, én vagyok a protekció. Ígértem nekik egy tisztességes kép-sujet-t egy eső-köpenyegért. Majd a héten eligazítom velük.

Ekkor kopogtatás nélkül belépett hozzánk lady Robinson. Egy lucskos esernyő volt a kezében.

— Hát ti itt vagytok?...

Az esernyőt a sarokba állította és lepróbálta a lámpát.

— Nem látjátok, hogy füstöl a lámpa?!

Stépán megdöbbenve nézte, Braovny felugrott és megölelte. De mielőtt kérdezhettünk tőle valamit, ő kezdett beszélni:

— Itt lakunk most?... A folyosón milyen sötét van... Borzasztóan esik, a cipőm egészen átázott...

Leült a kandalló elé, a rendes székébe, lehajolt és gombolni kezdte a cipőjét.

— Hol a papucsom?... Nem tudjátok, hol a papucsom?...

A cipőt lehuzta, maga elé szedte a lábait, jól belefészkelte magát a székébe, — mint egy pákosztos macska, melyet kódorgása közben utolért az eső és most haza-került és duruzsolva gubbaszt a kemenczezugban.

Kíváncsian tekintett körül a szobában.

— Ez nagyobb szoba.

— Hát hol voltál ennyi ideig, te kis bagoly? — szólt neki Braovny s élje térdelt a földre.

— Tegnap is voltam otthon, Neuillyben, de mondták, hogy onnan eljöttetek. Kérdeztem a concierget is, de az azt mondta, hogy neki semmi köze hozzá. Olyan goromba! Alig tudtam ma ide találni.

A kandallón volt a dohányos doboz, levette az ölébe és kezdett cigarettákat sodorni nekünk. Stépán is magához tért, azonnal analizálta az esetet. Lám, ő megmondta, hogy él a kis lady, mert — —

— Hát ti azt gondoltátok, hogy meghaltam?... Oh, de bolondok vagytok!... Nézzétek a harisnyám is egészen vizes. Stépán csinálhatna téát máma.

Mind a hárman siettünk a szolgálatára.

Előkerestük a forralót, Stépán lement friss vízzel, én a tüzet igazítottam, hogy hamar föjjön; Braovny meg a ladyt czirógatta. Közbe-közbe mi is megcsókoltuk a kezét és nagyokat kurjantottunk. Milyen nagyszerű!... Csak-hogy előkerült!...

Mire a víz felforrott, a lady is segített már. Előkereste az öt csészét, kitörülte az ibriket, zsörtölődött, hogy két csészének megint letörtük a fülét. Azután kimérte és ügyesen leforrázta a téát, visszaült a kandalló elé és néhány cigarettet sodort, hogy legyen készen.

En ki akartam tölteni a csészékbe a téát.

— De hát várjuk meg Robinsont, — szolt a lady, kissé halkabban, mint eddig.

Nekünk is ekkor jutott eszünkbe: — az bizony! Hát Robinson?!...

Milyen kár, hogy nincs itt? De Braovny tudja a címét és Stépán megígérte, hogy ő irni fog neki.

Körül ültük a lady székét. A lámpa nem sokat világított, de a kandallóból kellemes lágy parázsfény áradt reánk. Ugy ittuk meg a teát. A lady csinálta a cigarettet. Csakhogy ismét láthattam keskeny, előkelő kezeit, amint finoman papirosba csavarták a dohányt. Alig ért hozzá, mégis a lehető legharmonikusabban simult egybe a cigarettre.

Eközben beszélgettünk.

Elmondtuk neki, mint kerestük őt akkor éjjel, hogy el voltunk keseredve, hogy Robinson föl is akarta akasztani magát.

Ő csendesen sirdogálni kezdett.

— En csak jót akartam nektek... Azt gondoltam, hogy én miattam van annyi baja Robinsonnak, meg azt gondoltam, hogy ha én meghalok, hát akkor nektek is jobb lesz... Milyen jók vagytok ti...

Lassankint megvigasztaltuk és már akkor nem is mertük kérdezni, hogy hol volt?

— Csak elmentem egy kicsit akkor, — ismételte többször, míg végre megvigasztalódott.

Stépán úgy is ír Robinsonnak egy szép levelet, Braovny pedig holnapra megkeresi a címet.

— Tulajdonképen mégis jó, hogy magától jött haza a lady, mert jelenleg nem válhattam volna be a rendőrségnek tett ígéretemet. Végre is adtam volna nekik egy kötelezvényt. Reményilem, ti jótálltatok volna értem rongyos ötvenezer frankig? Mi?

Mi nagyon szívesen jótállottunk volna érte ötvenezer frankig.

Tehát most, hogy is lesz?...

Mert már szinte behajnalodott és a lady mondta, hogy ő álmos.

En és Braovny búcsúztunk, ő pedig ott maradt Stépánnál.

VIII.

Másnap délben már a lady főzött.

Egyszerre szép rend lett a házban, tisztán kitakarította a műtermet, kiporolta a butorokat, helyre rakta a könyveket, rajzokat, vázlatokat és ecseteket; mikor mi érkeztünk Braovnyval, éppen a Stépán mellényére varrta a gombokat.

Este ő készítette a teát.

Stépán mondta, hogy nagyon szép levelet fog irni Robinsonnak, Braovny pedig megígérte, hogy holnapra okvetlenül megkeresi a címet.

Harmadnap este én említettem, hogy irtak Robinsonnak?

Stépán mentegetőzött, hogy Braovny minek felejt mindig el a címet. Braovny becsületszavát adta ekkor, hogy majd megkeresi azt a szerencsétlen adreszt.

Végre teljesen magam képviseltem Robinson érdekeit.

Esténként együtt teáztunk, a lady rendesen a Stépán csészejébe töltött először. Stépán kevesebbet okoskodott és mikor leültünk az asszonyunk széke köré, ő egészen úgy viselte magát, mint annak idejében Robinson: néha megsimogatta a lady lábát és bizonyos házigazdai tónusban rendelkezett, ha hozzáértünk az asszonyhoz. Mert olyan jól esett őt néha czirógnatni, a mint ott lustálkodott közöttünk, szinte hívta az embert, mint egy kényeskedő macska. Igen, egészen olyan volt ő, mint egy kecses, fehér cicca; olyan nesztelenül mozgott és tisztálkodott, úgy duruzsolt, ha czukros gesztenyét hoztunk neki; nappal

alig látszott fény a szemeiben, de este kitágultak és villogtak a szemei.

Ha jól emlékszem, a harmadik hét végén, Braovny indítványára, tisztáztuk a helyzetet.

Együtt ebédeltünk, — Braovny sujtetket adott el s milliomosok voltunk. Ebéd után Braovny ünnepélyesen föllállt és poharat emelt az új pár egészségére.

Stépán higgadt mérséklettel válaszolt.

— En, barátaim, a mai társadalmi viszonyok között, első sorban minden jogot tagadok. Kötelességekre tanítsuk az emberiséget, mielőtt jogokra hivatkoznánk. A férfiak kötelességei vannak asszonyával szemben és én e kötelességeket ezennel boldogan vállalom magamra. A természet szent és örök törvényei szerint mi egymáséi vagyunk.

A lady czukros gesztenyét szopogatott ezalatt és zsörtölődött, hogy Stépán mindig bolondozik.

Azután poharat üritettünk távol levő barátunk: Douglas Robinson egészségére.

Braovny megígérte, hogy megkeresi a címét és körülményesen megtáviratozza neki a történeteket.

A falról pedig levettük a XI. arrondissement pecsétjével ellátott szabályszerű házassági bizonyítványt. Braovny az én késemmel kivakarta róla a Douglas-Robinson nevét és Stépán sajátkezűleg a helyére írta a magáét.

Azután visszaakasztottuk a falra.

Krónika II.

Egy úri emberről.

— augusztus 29.

... Hogy miért írok én róla épp most; mikor az ördög se emlegeti? Sőt egyáltalán hogyan jut eszembe ez az úri ember, akinek e földön való létét nem szokás tudomásul venni máskor, csak mikor életjelet ad magáról, mindig egyforma életjelet, amely abból áll, hogy egy-egy nagy summát ad a magyar tudomány céljaira... Tehát azt tetszik kérdezni: miképpen lehet ez az úri ember aktuális cikkely tárgya ezen a héten?

Egyszerűen az *associatio idearum per antithesim* révén. A löfuttatások napjaiban, meg annak a nyaktöréssel végződött másik *steeple chasenak* a láttára, nem csoda, ha az ember lelke vágyódik valamire, ami tiszta és üdítő. Ez az émelygő gyomor áhitozása egy pohár friss vízre... Egészen természetes dolog, ha a megundorodott, ökrendező lélek is csillapító ellentétet keres nyavalygásában.

Ezért fordult elmém amaz úri ember felé. A nevét (mint rendesen, ha róla szólok) most sem írom le, mert tudom, hogy ő kinyomtatódni nem szeret. Respektálok ezt a gyöngeségét. Ebben a tekintetben a kardinálisok és a primadonnák sokkal erősebbek nála.

Csalódik, aki azt hiszi, hogy én most azt a tisztelt úri embert dicsérni fogom. Ellenkezőleg: azt akarom fejtegetni, hogy az ő érdeme voltaképpen csekély. Ő egyszerűen modern nyugati agyvelő. Rendkívüli volta csak a milieu nagy különbözőségében vagy. Máshol a modern nyugati agyvelők, hasonló individuális körülmények között, ugyanígy működnek és cselekvésüket, mely szükségszerű, maguk nem becsülik valami nagyra; sőt már a t. éz.

közönség se igen bámul, mióta az ilyen cerebrumok már nem ritkák, sőt napról-napra számosabbak.

*

A felfogásnak ilyen módjára engemet egy német kereskedő tanított meg, most kilencz esztendeje. Konstantinápolyból utaztam Európa felé egy Lloyd-gőzösn. Sokan voltunk utasok. Reggelen, ebéden alig vettem észre egy szürkeruhás, zömök, őszbevegyült szép teutonfejű urat, aki a commandante jobbán ült, sokat evett és keveset beszélt.

Egy ebéd után a sétafödélzet végén a korlátra csavart log-compteur nézegetésével úztem unalmamat. Bent, messze, az Ión tenger kék vizében, a kis rézpropeller forgott, sodorván a zsinórt, melynek minden ezer rotációján egy numerus odábugratásával és csendüléssel jelezte a compteur. Ebből, ha összevetjük a rotációk számával az időt, megtudjuk a hajó sebességét. Vártam, mikor ugrik a numerus és mikor csönget a szerkezet.

Egyszer csak mellém áll a szürke teuton és nagy érdeklődve nézi a logot, bár semmi különös látnivaló nem volt rajta. Tüstént tudtam, mi lesz most. Levantebeli utazásaim megtanítottak erre a rendes tüneményre. Adva van egy német, aki a Keleten járván, rég beszélt az anyanyelvén, és adva van az én budapesti szabásu ruhám, mely csakugy bőgi a németiséget. Vagyis ha az ábrázatom nem is germán, siralmas öltözetem, mely Párizsban „*voilà le Prussien*“ megjegyzéseket kelt, németnek hirdet. A hazai hangokra áhító teuton tehát okvetetlenül megszólít engemet. Mert a hajón a log épp olyan kényelmes médiuma a megismerkedésnek, mint otthon a hároméves fiacskánk, akit az új szomszéd megczirógat a folyosón s azzal kész a konverzáció és a barátság.

A szürke teuton csakugyan megszólalt:

— *Wie viel Knoten machen wir?*

Más németnek olaszul szoktam sajnálkozni, hogy nem értek a nyelvén. De ez a szürke teuton igen szimpátikus ember volt. Elszámoltam hát neki a csomókkal; mindazáltal nem akartam sokáig viselni a németiség ódiúmat. Mindjárt be is mutatkoztam, nem mulasztván el magyar voltomat emlegetni.

A szürke teuton megemelte nagy szociálista-kalapját:

— Heinrich Schliemann.

Nem röstellem megvallani: azt a láthatatlan boxoló öklöt éreztem a gyomromon, mely gasztrikus tájkunkon mindig egy nagyot döf, valahányszor hatalmas emóció keletkezik bennünk hirtelen. Rémület, öröm, meglepődés, szégyen, dicsőségérzés — mindig működik az a durva ökl. — Hogy ez a találkozás ilyen erősen hatott rám, annak megvolt a maga különös oka. Ha sorsom klasszikus földre visz, mindig szörnyű bennem tudatlanságomnak vádoló érzete. Rómában, Egyiptomban, Görögországban egyaránt boldogtalan fráter vagyok. Honvágy vonz vissza, a régiségbe; érteni és érezni akarok; dolgozik bennem a rekonstruálás ösztöne. És mikor minden mégis csak homályos, csorba, romabb a romnál, némább a siketségénél, holtabb a kadávernél: jobban, százszor jobban tortúráz a

tehetetlenség tudata, mint mikor irnom kell, mert muszáj, s azon veszem észre magamat, hogy ökök vagyok.

A szeptemberi napszállatkor, midőn Heinrich Schliemann mellettem állt, a hajótól egy ágyulövésnyire Spárta hegyei húzódtak odább a tengerben és bent a kontinensen egy éles, ferde orom sötétlett: a Taigetos. Amelyről a kemény lakedemonok a nem-életrevaló porontyokat dobálták le, hogy ne legyen nemzetjökben gyöngé, mihaszna ember. Haj, miért nem születtem én ott és akkor! Milyen gyönyörűség lehet nem érezni a tökéletlenséget!

... Azt hiszem, holmi kész, hülye frázisokat mondtam a tökéletesnek, hogy milyen tisztesség megismerni egy nagy embert... A szürke teuton beleragaszkodott ebbe az ígébe; és beszélt nekem a nagy emberről. — Ó, nem szerénykedett. Valamint minden geniális lélek, ő is undorodott ettől a pimaszságtól. Ő érezte, hogy ki; és tisztelte önmagát. De nyugodt, pozitív észjárással csak azt fejtegette, hogy amit ő tett, az egy kedvező alkotásu, modern nyugati agyvelőnek a szükségszerű működése. Ma még kivétel; pedig voltaképpen ez a normális, ez a törvény. És elkövetkezik az idő, talán évtizedek múlva, mikor a kivétel az olyan agyvelő lesz, aki másképp cselekszik. Most még azt mondják, hogy nagy és dicső az az ember, aki egy élet gyümölcsét a tudomány csűrbebe takarítja be; és páratlan fenomén a boltos, aki harmincz évig kereskedett, hogy végre tudós lehessen és szolgáljon az ideálnak. De nemsokára majd azt is fogják mondani, hogy emberi kötelességei elől bujó hitvány, aki nem fizeti be adóját a civilizáció kasszájába.

— A legnyugatibb nyugaton, Észak-Amerikában, ez a törvény már közönséges. Csuf kivétel a milliomos, aki mikor a tengersok pénzt keresi, csak magára és a családjára gondol és nem jut eszébe, hogy neki van még egy más jogos örököse is: a tudomány, vagyis az emberiség. Hány yankee van, aki milliókat ad ennek! A nevéket sem igen tudjuk. Nekem is csak Smithson és Lick jut eszembe hamarjában. A washingtoni Smithsonian Institution alapítója, a kaliforniai Lick-obszervatórium építője. Ez a Lick is kereskedő volt, mint én. Nábobi vagyont adott a csillagászoknak, hogy az ég csodáit vizsgálhassák; pedig maga talán azt sem tudta, mi a parallaxis. Én csak abban különbözök tőle, hogy magam is tudományos buvár vagyok. Ez nagy privát szerencse, mert hallatlan gyönyörűségekben van részem, káprázatos a jutalmam. De az a másik nyugati agyvelő még tiszteletreméltóbb; saját öröme nélkül törekszik a közös célra s csak az az egy boldogsága van; hogy adhatott. Bár az adás alkalmasint az ő szemében is csak az volt, ami az enyimbén: kötelességlerová, adófizetés, amely elől bujni rossz érzés. És tudja az ördög mégis jól esik az embernek, mikor ebben az adókönyvében nincs hátralék. Ez bizony gyöngőség. Annak a jele, hogy a nagy cél még mindig nem eléggé magánvaló ideál. De eljő majd az idő, azt hiszem, hamar, mikor a tudományra áldozónak eszébe sem jut már, hogy áldozott, olyan természetes dolog lesz, hogy a kötelességét mindenki lerója.

Este lett. Nem beszélgettünk tovább. Másnap reggel

a Pireusba értünk és a szürke teuton kiszállt; Athenébe ment.

*

Azt hiszem, az én úri emberem szakasztott úgy gondolkozik, amint az ő atyjafia, Heinrich Schliemann gondolkozott. Kivéve hogy a nyugati agyvelő fejlődésében nem bizik úgy, mint amaz. Azaz hogy bizik, de az idő dolgában nem olyan optimista, mint amaz. A *cerebrum occidentale* — minden jel arra mutat — minálunk csak igen nagy idő múlva veszt el kivételességét, mert Magyarországon még mindig a Józsa Gyuri agya veleje a fejlettség általános niveauja.

És nagy egyedülvalóságot érezhet maga körül ez az úri ember, mikor itt egy kancza egy futáson épp háromszor annyit nyer, mint a mennyit ő egy-egy magyar tudós hat évi munkájának díjául kitűzhetett; mikor két gentleman egy partie piquet alatt akkora summát üt el, amekkorából szép vidéki muzeumocskát lehetne építeni; és mikor egy kelnernyi értékű gavallér olyan summát pumpol össze jóbarátaitól, amelyet ő, az úri ember, talán egész életében sem bír adni a magyar tudománynak.

Ez az ideális úri ember is csak ember; alkalmasint kénytelen hát szimbolumokhoz folyamodni, nagy gondolatok könnyebben kezelhető megtesítése végett. És azért hiszem, hogy néha esténként, magányos lámpavilágnál, megjelenik az ő deákosan egyszerű szobájában egy szép, büszke androgyne, a magyar tudomány; fején a tündöklő korona, vállán szent István palástja. Emeli fehér karját, szólni akar, de legott melléje toppan egy selymében is piszkos vászonceléd, aki bécsi fiáker-nótát rikácsol és megmutatja a czombját kötésig. Mire Scientia asszonyosság, mint tisztos úri nő, visszatűnik a falba. Majd jó egy ékes, ifju levente, a magyar erő; a balkezeében könyv, a jobbkezeében kelevéz; homloka sugárzik, szeme ég. De mikor megjelenik mellette *ce petit cher Titi*, az ő kemény angol posztó felöltőjében és egy partie baccaratra, vagy ha az nem tetszik: egy kis párbajra hívja őt, Erő úr, mint jó-nevelésű fiatalember, egy szánalmasat vonít a vállán és visszatér Ábrándországba, ahonnan jött.

Szinte bizonyosan tudván, hogy ezek a dolgok csak ugyan így vannak, meg mernék rá esküdni, hogy az én úri emberem nem fogad többé semmi szimbolumos látogatást. Sőt az ő nyugati agya velejéből kiküszöböl minden idealizmust. Szerencséjére nem csak Maecenas, hanem tudós is. Tehát egészen természetvizsgáló módjára számitgatja: mikor fog okcidentálissá fejlődni a magyar cerebrum szövete. Bizonyynal nem évtizedekben kalkulál, mint Schliemann, hanem évszázadokban...

És lehetetlen, hogy ilyenkor ne érezze az ő egyedülvalóságának magasztosságát; az ő — életében reménytelen — küzdelmének diadalát.

Jaákh.

Az élet tengere különös víz: az süllyed el benne, ami üres.

Szöllősi Zsigmond.

Csendes boldogság.

Csendes boldogság volt, amit mindig kértem,
Viharok zúgása meg ne bontsa fészke;
Utam gyöngyvirágos patak partján járjon,
Házamra a béke hógalambja szálljon.

Legyek eltakarva a világtól messze,
Pályám aranyosra a verőfény fesse
Csalfa csillogásnak még színét se lássam,
Ne epedjen lelkem nagyratörő lázban!

Öreg házam alján legyen egy kis kertem,
Nyíló virágok közt hadd éledjen kedvem;
Iratos mezőkön hadd bolyongjak nyárban,
Enyhe tüzhely védjen télen, hogy ne fázzam.

Megadta az isten, amit esdve kértem!
Csendes magány áldott küszöbére léptem;
Hű szomszédom lett a napsugaras rózsá:
Boldogságom képe, mosolyogj rám róla!

Lévay Mihály.

SAISON.

Murány vára.

— augusztus végén.

»Et iterum modicum videbitis me« — jegyezte be »F. S. C. comes à Murány« — a murányvári emlékkönyvbe ez év aug. 6-án.

Szegény fejének akkortájt ugyan sok más tennivalója lehetett egyebütt, mégis — a Pósa szerint: »haragvó karlsbadi fenyvesekből« egy napra ellátogatott a Marssal társalkodó Vénus sziklafészkebe.

A smaragdos felső Gömörnek (soha ennél üdőbb zöld vidéket) ez a remek pontja Kóburg birtok, mint tudvalevőleg sok más pontja is: hazánkunk és így közvetve a bolgár civilizáció, vasutak és küldöttségek költségeit az angol kölesönök mellett részben »ez a föld, melyen annyiszor... stb. stb.« — termi meg.

Szép, árnyékos erdei uton vezetett felfelé egy jól megtermett murányi tót gazda. Panaszzkodott, hogy zabját minduntalan megdézsmálja s összedulja a maczkó, a krumplit pedig az éjjel is felturták a vaddisznók. Máskülönbén elég jó barátságban él az itteni tótság ezekkel a fenevadakkal, melyek a messze terjedő erdőségekben szép számmal tanyáznak. Ha összehalálkozik az erdőn a maczkóval, Janó tisztességtudóan emelinti meg kalapját, egy csendes »dobre rano«-t vagy »dobre dju«-t fohászkodván, a maczkó pedig, ha nem bántják, örül, hogy elloholhat — s bizonyára mindketten nagyobb biztonságban érezhetik ilyenkor magukat, mint a Szófia utcáin sétáló államférfiak.

Két óra sem telik belé s fent vagyunk a pompás kis erdészlaknál a vár alján. Micsoda hely! Milyen üde a levegő, milyen bársonyos a fű! Hogy zsong az erdő, hogy illatozik a széna! S aztán köröskörül mindenütt hegy, hegy és erdő! — Annyi hegy! Annyi erdő s köztük kimagaslik a meredező sziklavár, ahol élt, vitézkedett és szeretkezett a szép Széchy Mária.

RÖSER JÁNOS nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapest, Aradi-utca 10 szám. (Röser-ház).

Ezen intézet alapított 1853. Eddigi tanulók száma 13355; magában foglalja:

a nevelő-internatust, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek,
a kereskedelmi iskolát, mely egyenrangú és egyenjogú a kereskedelmi akadémiákkal, záró bizonyítványai az egy-
a polgári iskolát, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Növendékek felvétele augusztus 31-ig. Tanácsos
azonban a beiratást minél előbb eszközölni mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet.
Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató.

RÖSER JÁNOS, Budapest, Aradi-utca 10. szám.

THE GRESHAM

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:

Gusztíriai fiók:

Budapest, Ferencz József-tér 5—6., Bécs, Gisellastrasse 1. szám alatt,
a társaság házában. a társaság házában.

A társaság vagyona 1892 december 31-én	Frk 125,305.151—
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1892 decz. 31-én	» 22,840.056—
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s vissza- vásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848)	» 271,905.620—
A legutóbbi tizenhatsz havi üzleti idő alatt a társaságnál	» 125,732.050—
értékig nyújtottak be ajánlatok, mi által a társaság fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke	» 1.853,916.605—

értékre megy. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társa-
ság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgálnak az osztr-
magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar-
osztrák fiókok.

„EQUITABLE“

EGYESÜLT ÁLLAMOKBELI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG NEW-YORKBAN.

Magyarországi képviselő Budapest, Marokkói-utca 2.

Elnök:

Igazgató:

Kossuth Ferencz.

Bánó Ödön.

Vagyon az 1893. év végével 422.640.000 frt.
Bevétel az 1893. évben 103.056.512 „
Kötvénybirt. kifizetett az 1893. évben 44.125.787 „

Felcsig az 1893. végével 80.016.875 frt.
Új üzlet az 1893. évben 513.200.567 „
Biztosítási állag az 1893. év végével 2.331.331.442 „

Magyar királyi államvasutak.

Személy- és podgyász-díjszabás életbeléptetése a pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasuton.)

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a pozsony-
unaszerdahelyi helyiérdekű vasuton a megnyitás napjával zónarendszerű személy- és
odgyász-díjszabás lép életbe, mely a m. kir. államvasutak díjszabáselárusítási osztályá-
an (VI., Csengery-ut 33. sz.) 10 krért kapható.

(Méréselt áru menettértijegyek kiadása Budapestről Pét fürdőre.)

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint, Pét fürdőre utazó
üzönség kényelmére való tekintetből, Budapest, kel. pályaudvarról és Budapest, déli vas-
ról az említett fürdőhelyhez legközelebb fekvő Várpalota állomásra, [Székesfehérváron
, úgy a gyors-, mint a személyvonatokhoz, 60 napig érvényes menettérti-jegyek lépnek
életbe, a következő mérsékelt árak mellett, u. m. Budapest, keleti pályaudvarról gyors-
von. I. oszt. 8.20, II. oszt. 5.80, III. oszt. 3.90, személyvon. I. oszt. 6.40, II. oszt. 4.50,
III. oszt. 3.00. Budapest, déli vasutól gyorsv. I. oszt. 7.40, II. oszt. 5.35, III. oszt. 3.60.
Székesfehérvárról személyv. I. oszt. 5.60, II. oszt. 4.05, III. oszt. 2.70.

Budapest, 1895. évi augusztus hó 12-én.

Az igazgatóság.

(Utánnövés nem díjaztatik.)

Nevelőnőket, tanítónőket idegen nyelv- és
zeneismeretekkel, nyelv- és
zenemesternőket, napokra vagy egyes órákra, kitűnő
gyermekkertésznőket és minden nemzetbeli bonneokat
lelkismeretesen ajánl és elhelyez

Szegőné Spiegel Lujza,
Budapest, Andrassy-ut 28.

Pöstyén KÉNES FÜRDŐ.
(Vasutállomás)
Páratlan gyógyerejű: köszvény, csúsz, Neuralgia, (Ischias)
esontbajok (es. szű. es. törés) vérbetegségeknél stb.
Kitűnő LAKÁSOKRÓL, kényelempől szórakozásról gondoskodva van.
Prospectusok, felvilágosítások ingyen. A FÜRDŐ-IGAZGATÓSÁG.

CERENDAY A. és FIA
AKAD. SZOBRÁSZ
ELSŐ ORSZ. SZABADALMAZOTT
SIREMLÉKMŰ CYÁROSOK
BUDAPESTEN.
Főraktár és iroda. Mária Valéria utca 2^{sz}
GYÁRI TELEFÉs MŰTEREM
Kerepesi út 90 sz.
Fennáll 1848

NEW-YORK

életbiztosító-társaság.

Alapított 1845. tisztán kölcsönösségen alapszik,

minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei
nincsenek, az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdo-
nát képezik.

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon,
mely ily óriás fölülleg fölött rendelkezne. Fennállása óta
a New-York biztosítottjainak kifizetett 986.981.113 koronát,
a New-York a művelt világ összes országaiban bír fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank. A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság magyarországi igazgatósága:

Budapest. Erzsébet-körut 9—11 sz.

Fejty Árpád írás körképe
A magyarok bejövetele
Lehető a leírás, és vége a Városligetbe.
reggel 9-től est 9-ig; a kőmunkásgépekkel
 A városligetbe menő villamos-kocsik végállomása.

Nyilvános nagy-gymnasium.

Fekete József

nyilvános hat osztályu nagy-gymnasiuma összekötve 8
 gymnasiumi osztályu internatussal és nevelőintézettel,

államérvényes bizonyítványok kiállítás jogával

a főváros legegészségesebb vidékén, a budai hegyek ózondus
 légkörében, a szabad, nagytérsgű Városmajornál

BUDAPEST,

I., Krisztinaváros, Városmajor-utca 4. sz.

alatt, egy emeletes nagy házban, mely egészen ujonan van
 berendezve; tantermei, háló-, ebédlő- és társalgó termei tágas-
 sak, szellősek. A ház el van látva külön fürdőszobákkal s
 nagy kerttel s e mellett az ifjaknak játszó- és szórakozó
 helyül ott van tőszomszédságában az árnyas nagy városmajor
 és a budai hegyek.

Ennél egészségesebb fekvésű egyetlen intézete
 nincs a fővárosnak.

Az ifjak ez intézetben az osztály- és érettségi vizsgá-
 latokra a legalaposabban, szakértő tanárok vezetése mellett
 készíttetnek elő.

A dijak igen mérsékelték, magyaros házi koszt. Beiratá-
 sok az egész szünidő alatt eszközöltenek.

Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldöm az
 ideai iskolai értesítőt. Intézetem 15 év óta áll fenn.

A leveleket ily czím alatt kérem:

FEKETE JÓZSEF,

ny. főgymn. tanár, magán-főgymnasiuma és nevelő-inté-
 zete. Budapest, I. ker., Krisztinaváros, Városmajor-utca 4. szám.

Hol keressük
 a legjobb
 arcport?

Kérjük a
Müller J. L.
 féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arcportát; mely ugy nappal,
 mint éjjel használva, minden arcpor között a legjobb; kiváló szakemberek
 által megvizsgálva, végülleg tisztának és teljesen ártalmatlannak talál-
 tatott. Mint pipereszor nélkülözhetlen, az arcbőrnek a legszebb fehér színt,
 üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

— Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt. —

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás
 szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártal-
 mas lett volna. A »Crème Pompadour« az arc és kéz be-
 dörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail-
 pouderrel« lesz behintve.

— Egy tégely 1 frt 60 kr. — Kapható a gyárosnál:

Müller J. L.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű

fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

— Utánzásoktól óvatik. —

Bekötési táblák
A HÉT

XI-ik kötetéhez kap-
 hatók 1 forint 30 kr.
 előleges beküldése
 mellett A HÉT kiadó-
 hivatalában VII. ker.,
 Erzsébet-körut 6. sz.

T. előfizetőinket kér-
 jük, hogy lakásvál-
 toztatásnál tudassák
 velünk azt is, hogy
 eddig hova küldetett
 A HÉT.

A HÉT

előfizetési ára:

Egész évre 10 frt.

Félévre 5 frt.

Negyedévre 2.50 frt.

Az államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

az 1896-dik ezredéves kiállítás alkalmából.

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. október hó 16—19-ig.

	Korona.	Korona.
1 nyeremény	80000	= 80000
1 »	60000	= 60000
1 »	40000	= 40000
1 »	30000	= 30000
1 »	20000	= 20000
1 »	15000	= 15000
1 »	10000	= 10000
2 »	8000	= 16000
8 »	4000	= 32000
10 »	2000	= 20000
13 »	1000	= 13000
100 »	400	= 40000
860 »	200	= 172000
9000 »	80	= 720000
10000 nyeremény összesen		1268000

Kibocsátás: 100,000 sorsjegy.

31,499 nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.

A nyeremények minden levonás nélkül fizettetnek ki.
 A huzások államfelügyelet alatt és királyi közjegyző ellen-
 őrzése mellett történnek.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1000000
 korona.

Az I-ső osztály huzása után vásárolt
 sorsjegyekért az I. osztály díja után-
 fizetendő.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	sorsjegy.
40.—	4.—	2.—	korona.

A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	teljes sorsjegy.
80.—	8.—	4.—	korona.

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. december 6—14-ig.

	Korona.	Korona.
1 jutalom	600000	= 600000
1 nyeremény	400000	= 400000
1 »	200000	= 200000
1 »	100000	= 100000
1 »	50000	= 50000
2 »	20000	= 40000
2 »	15000	= 30000
4 »	10000	= 40000
10 »	8000	= 80000
27 »	6000	= 162000
100 »	2000	= 200000
200 »	1000	= 200000
1150 »	200	= 230000
20000 »	100	= 2000000
21499 nyeremény és 1 jutalom		4332000

Valamennyi sorsjegy a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kapható.

Budapest, 1895. augusztus hóban.
ANDRÁSSY-UT 5. SZÁM.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

Sorsjegyek eladásra való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.